

2020

Rapport

Näringslivsundersökning med fokus
på behov av kompetens och utveckling

Bakgrund och syfte

Under perioden 2020-09-27 – 2020-12-14 genomfördes en näringslivsundersökning i länet för att fånga upp bla kompetens- och utvecklingsbehov hos företag. Undersökningen riktar sig till samtliga företag med en (1) anställd och uppåt.

Syftet med undersökningen är att fånga upp behov och utmaningar kopplat till framförallt kompetensförsörjning hos företagen i länets kommuner. Näringslivsundersökningen är en vidareutvecklad version av en undersökning som Östersunds kommun genomförde 2019, men som nu genomförts för samtliga kommuner i länet. Undersökningen ska bland annat ses som ett komplement till den undersökning/yrkesprognos som Arbetsförmedlingen årligen genomfört men som numera sker som enkätutskick via SCB. Yrkesprognosen riktar sig dock enbart till arbetsgivare med fem anställda eller fler, vilket gör att den absoluta merparten av länets företag ej kommer i fråga.

Näringslivsundersökningen möjliggör förbättrad kunskap om behov hos företagen i länet, där även små företag inkluderas. Rätt använd utgör den ett konkret verktyg för att rikta behovsanpassade insatser för Näringslivskontoren i varje kommun. Den kan även fungera som ett verktyg för intern samverkan då resultaten är intressanta för olika delar av den kommunala verksamheten. Varje kommun har tillgång till lokalt resultat från undersökningen och kan arbeta vidare utifrån vad som framkommer som mest angeläget i respektive kommun.

I och med att undersökningen genomförts i länets samtliga kommuner ger det sammantagna resultatet även möjlighet att identifiera regionala samverkansvinster. Inom vissa områden lönar sig regional samverkan mer, då underlagen i respektive kommun kan vara alltför små för att få till bra och effektiva lösningar. Underlaget kan även utgöra ett verktyg för att ge konkret input för att rikta vissa insatser inom pågående eller nya regionala utvecklingsåtgärder och projekt.

Genomförande

Undersökningen har genomförts som ett samarbete mellan Region Jämtland Härjedalen och alla länets kommuner. Näringslivskontoren har haft en central roll för det praktiska genomförandet i respektive kommun. Region Jämtland Härjedalen har samordnat undersökningen och har tillsammans med Östersunds kommun ansvarat för beställning av uppdraget och de övergripande kontakterna med leverantören.

Det praktiska genomförandet har skett i form av telefonintervjuer via extern leverantör.

Initialt identifierades 3705 företag som aktuella att ingå i det totala underlaget för undersökningen. Respektive kommun tillhandahöll kontaktlistor till leverantören. Under undersökningsperioden har totalt 1607 undersökningar påbörjats/genomförts vilket ger en svarsfrekvens på 43 procent utifrån det totala underlaget. Cirka sex procent av företagen i det totala underlaget har dock ej varit aktuella av olika skäl, bla på grund av att de ej är aktiva, saknar tillgängliga kontaktuppgifter eller är på obestånd. Efter att dessa företag räknats bort från det totala underlaget ligger svarsfrekvensen på cirka 47 procent. 8 procent av företagen i det totala underlaget har aktivt valt att inte medverka.

I denna rapport presenteras det övergripande resultatet från undersökningen på länsnivå samt en kort redogörelse för påbörjat arbete och möjliga fortsatta insatser utifrån undersökningens resultat.

Kort om de svarande och generell inställning

- Huvuddelen av de svarande är män (76 %).
- Den absoluta merparten av de svarande utgörs av små företag: 80 % utgörs av företag med 1-9 anställda (varav 60 % av företag med upp till 4 anställda).
- Undersökningen uppfattas som ett bra initiativ – dock aningen omfattande.
- Närmare 1000 av de svarande företagen ser gärna en vidare kontakt med kommunernas Näringslivskontor.

Några sammanfattande resultat

- Synen på framtiden är förhållandevis ljus trots Corona – drygt 300 företag bedömer att personalbehovet ökar i närtid (6 månader) och drygt 600 ser ett ökande behov framför sig på medellång sikt (2 år).
- Samtidigt ger drygt 570 företag uttryck för ett mer osäkert läge på kort sikt, då de uppger att finns risk att de inom kommande halvår kan komma att ha en överkapacitet i form av alltför stora lokaler eller övertalig personal.
- Det framgår av företagens svar att efterfrågan på olika yrkeskompetenser är stor. Störst efterfrågan är det på olika hantverkskategorier och förare. Det handlar i hög grad om snickare, elektriker, betongarbetare, bilmekaniker men också lastbil- och bussförare. Det finns också en efterfrågan på personal med eftergymnasial utbildning med redovisningsekonomer och programmerare i topp. Det framkommer även att det finns behov av personal där det räcker med kortare utbildning eller endast personlig lämplighet. Det finns stora behov av lokalvårdare, servicepersonal inom hotell och restaurang, tillverkningsindustri och i skogsnäringen.
- Viss utbildning upplevs saknas/inte vara tillgänglig eller är ej känd för företagen. Närmare genomgång visar att merparten av efterfrågad utbildning redan finns i länet men att det saknas kännedom om detta hos företagen, eller att ökad tillgång till flexibelt upplagd utbildning lokalt önskas.
- Företagen har överlag en mycket positiv inställning till att ta emot praktikanter och studenter – de ser att de kan tillföra olika värden till företaget. Här finns utvecklingspotential att ta till vara på genom att underlätta matchning och ta till vara på de företag som på olika sätt är villiga att engagera sig och fördjupa samverkan med utbildningssidan.
- En stor del av företagen (drygt 830) ser behov att vidareutveckla befintlig kompetens, bla inom digital teknik.
- Inställningen till distansarbete är splittrad – många upplever det ej som aktuellt (drygt 900), andra ser det som en möjlighet (närmare 700).
- Många ser behov att utveckla hållbarhetsarbetet (närmare 700 företag).
- Företagens svar gällande vad som bedöms viktigast för verksamheten visar att bredbandsuppkoppling rankas högst, tillgång till rätt kompetens (nr 2) och tillgång till service såsom post och paket, dagligvaror samt drivmedel (nr 3).
Infrastrukturförbindelser kommer som nr 4. Därefter kommer tillgång till företagsstöd.

Pågående eller planerade insatser utifrån resultaten

Respektive kommun jobbar nu vidare med insatser lokalt utifrån vad de identifierar som mest angeläget att adressera utifrån vad resultaten i respektive kommun visar. Det är kommunernas Näringslivskontor som har alla direktkontakterna med företagen.

Ett arbete pågår även regionalt med att identifiera vilka resultat som är angelägna att adressera ur ett mer regionalt perspektiv. Det första fokuset för regionalt samarbete riktas just nu mot att mer i detalj identifiera hur den samlade efterfrågan på kompetens ser ut i länet för att utifrån det kunna vidta mer gemensamma utvecklingsinsatser. En arbetsgrupp har startat upp ett arbete kring detta. Ett stort arbete handlar om att kartlägga redan befintliga utbildningar och nya utbildningar som är under uppstart i närtid för att se om det finns luckor eller anledning att öka upp antalet platser inom vissa utbildningar. Om utbildning som efterfrågas helt saknas kan nya utbildningsstarter behöva initieras. Andra utvecklingsinsatser kan också bli aktuella, exempelvis se över möjligheter att i högre utsträckning tillgängliggöra en större del av utbildningsutbudet på fler orter i länet. Befintlig infrastruktur för Lärcentrum, som finns i samtliga kommuner, kan med fördel användas men vidareutvecklas med exempelvis filialer, mer mobila enheter eller utbyggd teknik för att underlätta för fjärr- och distansstudier. Utbildningsanordnare kan behöva utveckla formerna för distans- och fjärrstudier med högre grad av digitala moment i utbildningen. Ett annat viktigt område är att stärka kopplingen mellan arbetslivet och utbildningarna och en viktig förutsättning för att kunna göra detta blir då aktiv medverkan från lokala företag ute i länet. Att många företag uttrycker att de kan tänka sig att engagera sig för att få till stånd efterfrågad yrkesutbildning, blir viktigt att ta tillvara i den fortsatta utvecklingen. I förlängningen kan det innebära nya möjligheter att i högre utsträckning rigga utbildningsmoment ute på företag.

Många av de insatser som bedöms behövas kommer handla mycket om kommunikation, dvs att nå ut med information om såväl befintlig utbildning som praktisk information och stöd kring praktik, kontaktvägar, rekrytering etc. Mycket av detta kommer ske i respektive kommun, men kring vissa delar kan samarbete över kommungränser vara aktuellt.

Utöver detta kan det finnas andra delar av resultatet som synliggör behov som med fördel kan mötas inom ramen för pågående eller nya utvecklingsinsatser i regionen. Detta arbete kommer fortgå under våren.

